

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. B.

przeciwko B. – P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

o zapłatę wynagrodzenia za urlop, ekwiwalent za urlop, premii, ekwiwalent za odzież,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 kwietnia 2011 r.,

skargi powoda o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu

Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 marca 2006 r., i postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r., sygn. akt II PK 238/06

1. odrzuca skargę;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz radcy prawnego B. Ś. kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Powód J. B. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej B. – P. Spółki z o.o. wynagrodzenia i ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, premii oraz ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej w łącznej kwocie 14.000 złotych.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy wyrokiem z dnia 3 czerwca 2005 r., zasądził od pozwanej na rzecz powoda tytułem ekwiwalentu za urlop kwotę 1.075 złotych, tytułem wynagrodzenia za urlop kwotę 503 złotych, tytułem premii kwotę 11.600 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz umorzył postępowanie co do kwoty 450 złotych i nadał rozstrzygnięciu rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 320,78 złotych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 marca 2006 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że zamiast kwoty 1.075 złotych zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 320,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie a także odstąpił od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej za obie instancje.

Od wyroku Sądu Okręgowego powód wniósł skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 grudnia 2006 r., sygn. akt II PK 238/06 odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

W dniu 22 września 2009 r. powód wniósł skargę o wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego oraz postanowieniem Sądu Najwyższego, powołując się na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 01 lipca 2008 r., wydane w sprawie o sygnaturze SK 40/07. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 9 listopada 2009 r. odrzucił skargę, ponieważ nie spełniała wymogu przewidzianego w art. 87 § 1 k.p.c. Na skutek zażalenia powoda Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżone postanowienie, zniósł postępowanie w sprawie, przekazując skargę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, a nadto ustanowił powodowi w sprawie skargi o wznowienie postępowania pełnomocnika z urzędu.

W następstwie powyższego pełnomocnik powoda pismem procesowym z dnia 21 października 2010 r. sprecyzował skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 29 marca 2006 r.

oraz postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r. W przedmiotowej sprawie zdaniem powoda zachodzą dwie podstawy wznowienia postępowania: art. 401 pkt 2 k.p.c. i art. 401¹ k.p.c. Uzasadniając podstawy wznowienia postępowania w odniesieniu do przesłanki wskazanej w art. 401 pkt 2 k.p.c. wskazał, iż nie był należycie reprezentowany w sprawie i mając przeciwko sobie zawodowego pełnomocnika nie mógł skutecznie bronić swoich interesów, a nadto na skutek naruszenia przez Sądy obydwu instancji przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c., został pozbawiony możliwości działania w procesie. Natomiast co do przesłanki określonej w art. 401¹ k.p.c. powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2008 r. o sygnaturze SK 40/07.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie podkreślić należy, iż w postępowaniu cywilnym obowiązuje wyrażona w art. 365 § 1 k.p.c. zasada niewzruszalności prawomocnych wyroków sądowych. Przepisy określające warunki, na jakich może nastąpić uchylenie lub zmiana prawomocnego wyroku muszą być zatem, jako wyjątek od wspomnianej reguły, interpretowane ściśle. Skarga o wznowienie postępowania podlega badaniu przez sąd pod kątem dopuszczalności o dwojakim charakterze, to jest o dopuszczalności samej skargi oraz dopuszczalności wznowienia postępowania. O dopuszczalności decyduje zaś zachowanie ustawowego terminu do jej wniesienia (art. 407 i 408 k.p.c.) oraz oparcie skargi na ustawowych podstawach wymienionych w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c.

Przy ocenie dopuszczalności wniesienia skargi o wznowienie postępowania analizę zwykło się rozpoczynać od sprawdzenia, czy zachowany został termin do jej wniesienia. W przedmiotowym przypadku rozważania w tym zakresie byłyby jednak bezprzedmiotowe z uwagi na to, iż wskazane przez powoda podstawy skargi o wznowienie postępowania nie mieszczą się w ustawowych podstawach.

Zgodnie z kolejnością wskazaną przez powoda w skardze, odnieść należy się w pierwszej kolejności do podstawy wskazanej w art. 401¹ k.p.c. W świetle powołanego artykułu można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z

Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Należy podkreślić, że w myśl poglądu wyrażonego w uchwale składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r. (III PZP 2/09, OSNC 2010, Nr 7-8 poz. 97), jedynie orzeczenie o niezgodności z Konstytucją określonych przepisów, które tracą moc obowiązującą jako akt normatywny w rozumieniu art. 190 ust. 3 Konstytucji, uzasadnia wznowienie postępowania na podstawie art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji w związku z art. 404¹ k.p.c.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wypada zauważyć, iż powołanym jako podstawa wznowienia postępowania wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 1 lipca 2008 r. (SK 40/07, Dz. U. z 2008 r. Nr 120, poz. 779) stwierdzono niezgodność z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art.) art. 398⁶ § 2 i 3 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 oraz samego art. 398⁴ § 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), w zakresie, w jakim wprowadzają niedopuszczalne ograniczenia odnośnie do korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, skutkujące pozbawieniem skarżącej prawa do sądu, przez wprowadzenie sankcji z tytułu niedopełnienia wymogów formalnych wniesienia skargi kasacyjnej nieuzasadnionych i nieproporcjonalnych w stosunku do celu regulacji. Chodziło zaś o sankcję odrzucenia – bez wezwania do usunięcia braku – skargi kasacyjnej niezawierającej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem.

W wyniku powyższego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego ustawą zmieniającą z dnia 19 marca 2009 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 592) nadano nowe brzmienie art. 398⁴ oraz art. 398⁶ § 1. W aktualnej redakcji przepisów rozróżnia się dwa rodzaje warunków formalnych skargi kasacyjnej: elementy o charakterze konstrukcyjnym, których braki nie podlegają uzupełnieniu (efektem jest odrzucenie skargi) oraz elementy odpowiadające wymaganiom właściwym pismom procesowym (braki te podlegają uzupełnieniu). Do braków skargi kasacyjnej

podlegających uzupełnieniu dodano brak wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi lub uzasadnienia tego wniosku.

Zarówno cytowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego jak i dokonana w jego następstwie zmiana stanu prawnego dotyczą zatem kwestii odrzucania (uprzednio bez wezwania strony do usunięcia braku formalnego, a obecnie po bezskutecznym upływie terminy do uzupełnienia owego braku) skargi kasacyjnej niezawierającej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia. Tymczasem w niniejszym przypadku toczące się między stronami postępowanie procesowe zostało zakończone wydanym z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. postanowieniem Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przepis, na podstawie którego zapadło powyższe orzeczenie, nie był przedmiotem rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Trybunału Konstytucyjnego, powołanym w podstawie skargi o wznowienie postępowania. W świetle art. 401¹ k.p.c. podstawą wznowienia może zaś być tylko takie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które stwierdza niezgodność z Konstytucją, ratyfikowaną przez Polskę umową międzynarodową lub ustawą unormowania, na którego podstawie wydano zaskarżony wyrok.

Co się zaś tyczy drugiej z powołanych podstaw - art. 401 pkt 2 k.p.c., zdaniem skarżącego została ona spełniona z uwagi na to, że powód nie był należycie reprezentowany przed sądem (występował w procesie bez profesjonalnego pełnomocnika), a także przez to, iż w wyniku naruszenia przez Sąd obydwu instancji przepisów (tj. art. 233 k.p.c., głównie poprzez nieuwzględnienie wniosków dowodowych strony) pozbawiony został możliwości działania.

Godzi się zauważyć, iż sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401-403 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że wskazywana podstawa nie zachodzi (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 133; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, LEX nr 155376; z dnia 17 września 2009 r., IV CZ 57/09, niepublikowane; z dnia 22 października 2009 r., I UZ 64/09, LEX nr 560531 i z dnia 6 listopada 2009 r., I CZ 57/09, LEX nr 599744). W sprawie będącej przedmiotem

analizy występuje taki przypadek. Zarzut polegający na tym, że powód nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie może być rozumiany jako nienależyte reprezentowanie w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. Jak wskazywał Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie, nienależyta reprezentacja strony powodująca nieważność postępowania uzasadniająca jego wznowienie odnosi się w pierwszej kolejności do osób prawnych oraz do jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 33¹ k.c. W odniesieniu do osób fizycznych w grę może ewentualnie wchodzić sytuacja, kiedy strona nie ma przedstawiciela ustawowego, co powoduje niemożliwość dokonywania przez nią czynności procesowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 r., I CZ 114/07, niepublikowane). Brak należytej reprezentacji strony w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. występuje wtedy, gdy przedstawiciel ustawowy strony niemającej zdolności procesowej utracił ten przymiot, nie oznacza natomiast braku pełnomocnika procesowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 178/99, OSNP 2000/15/599). Odnośnie natomiast pominięcia wniosku dowodowego – okoliczność ta może uzasadniać kwestionowanie przez stronę ustaleń sądu, nie jest natomiast pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNP 2002/17/421).

Reasumując, pomimo zacytowania ustawowych podstaw wznowienia postępowania, niniejsza skarga nie jest oparta na tychże podstawach i jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 w związku z art. 412 § 4 k.p.c. O kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygnięto stosownie do § 15 pkt 1 w związku z § 11 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).